

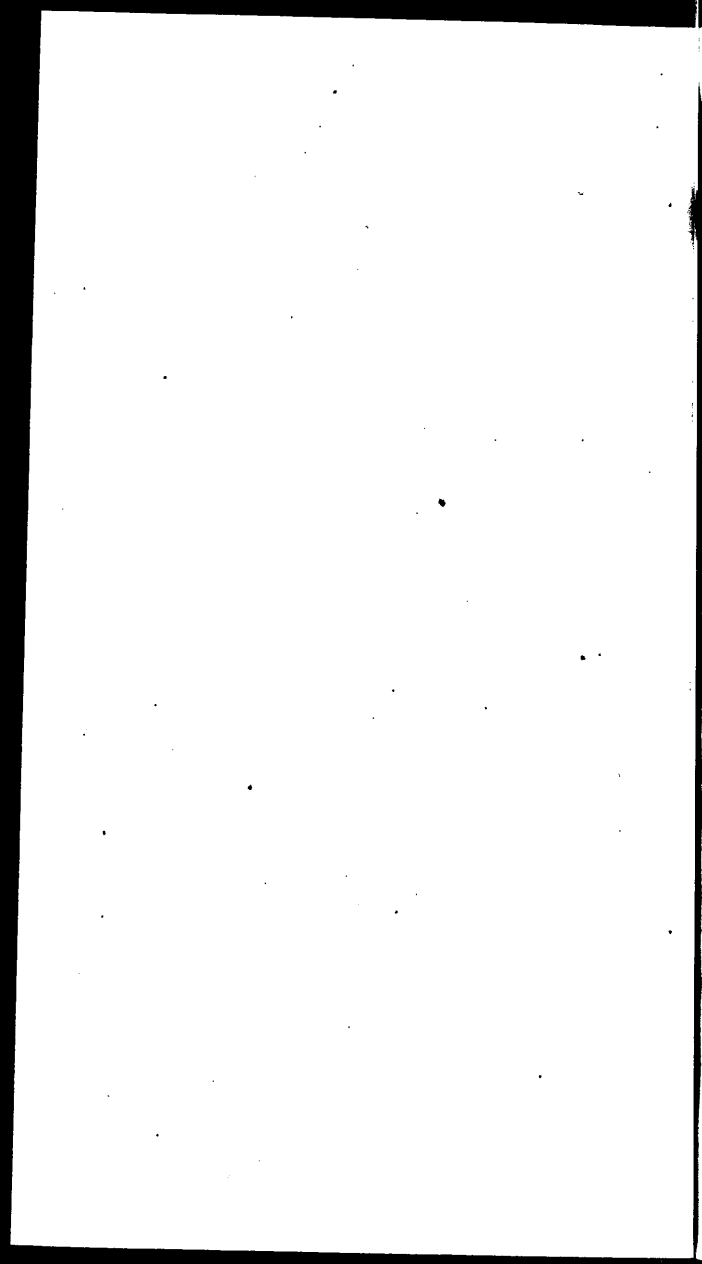
444

K

13

1111

K.W

KW. 444 K73

KOOPHANDEL TE DRIJVEN

IN

MENSCHEN,

EN

ONSCHULDIGE PERSOONEN
TOT SLAAVEN TE MAAKEN,

BETOOGD

STRIJDIG TE ZIJN MET DE WETTEN
VAN MOSES EN HET EVANGELIJ
VAN CHRISTUS;

IN EENE

L E E R R E D E

O V E R

EXODUS XXI. vers 16.

D O O R

ABRAHAM BOOTH,

Dienaar van het Evangelij binnen LONDEN.

IK ZAG AAN ALLE DE ONDERDRUKKINGEN DIE ONDER
DE ZON GESCHIEDEN; EN ZIE, DAAR WAREN DE
TRAANEN DER VERDRUKTEN, EN DER GEENEN DIE
GEENEN TROOSTER HADDEN: EN AAN DE ZIJDE HUN-
NER VERDRUKKERS WAS MAGT, ZIJ DAAR EN TEGEN
HADDEN GEENEN VERTROOSTER.

SALOMON.

GEDENK, DE HEEMEL HEEFT EENE WREEKENDE ROEDE;
DEN ARMEN TE SLAAN, IS HOOG VERRAAD TEGEN GOD.

COWPER.

Uit het Engelsch vertaald, door

MARINUS VAN WERKHOVEN.

Te AMSTERDAM, bij
MARTINUS DE BRUYN,
*In de Warmoesstraat, het zesde huis van de Fischsteeg,
Noordzijde.*

V O O R B E R I C H T

D E S

V E R T A A L E R S.

Dat de Slaavenhandel, welke op de Kusten van Afrika gedreeven wordt, doorgaands verzeld is en gevolgd wordt van de onmenslijkste wreedheden en growwzaamste mishandelingen omtrent de ongelukkige Negers, is algemeen bekend; de Schriften van eenen FROSSARD, en van eenen NEWTON en FALCONBRIDGE — welke twee laatstgemelden, in den jaare MDCCLXXXVIII. bij den Drukker deezes in één Boekdeeltjen zijn uitgegeeven — zijn in ijdens handen, en leveren daar van overvloedige staalen op Dan, hoe sterk dit alles tegen den Slaavenhandel mooge pleiten; altoos blijven den voorstanderen van dien Handel nog eenige verschooningen overig — als, b. v.; Die mishandelingen zijn niet algemeen; — of: Men zou, door billijke wetten en goede schikkingen, tegen alle wreedheid en mishandelingen omtrent de Slaaven kunnen zorgen; e. z. v. — Ten einde alle zoodaanige uitvlugten en voorwendfelen op eenmaal aftefnijden, is derhalven dienstig, den Slaavenhandel op zichzelven te beschou-

IV VOORBERICHT DES VERTAALERS.

schouwen, afgetrokken van de wreedheden en mishandelingen, welken er gewoonlijk mede gepaard gaan, en te betoogen, dat dezelve ten hoogsten godloos en misdaadig is in zichzelve — dat hij zulks zoude zijn en blijven, al wierden de Slaaven met de utterste zachtheid en inschikkelijkheid behandeld. Dit betoogd zijnde, moeten alle voorwenselen van zelve vervallen; terwijl de wreedheden en mishandelingen omtrent de Slaaven, tot meerdere verzwaaaring van het misdaadige des Slaavenhandels verstrekken. — In dit gezichtpunt wordt de Slaavenhandel door den Eerw. BOOTH, in deeze Leerrede, naar aanleiding van zijnen Tekst, beschouwd, en het ongeoorloofde en misdaadige van dien Handel zoo overtuigend beweezen, en in zulk een helder licht gesteld, dat daar tegen, zoo het ons toeschijnt, met géén' den minsten grond iets zal kunnen ingebracht worden. — Men oordeelde derhalven deeze Leerrede eener Nederduitsche vertaaling overwaardig. — Gelukkig, indien dit klein Geschrift iets mogt toebrengen, niet slegts tot verzachting van het lot der onglukkige Negerlaaven, maar ook, om den weg te baanen, dat de vloekwaardige Slaavenhandel eenmaal algemeen wierd afgeschaft!

LEER-

L E E R R E D E

O V E R

E X O D U S XXI. vers 16.

Zoo wie eenen mensch steelt, het zij dat hij dien verkocht heeft, of dat hij in zijne hand gevonden wordt, die zal zekerlijk gedood worden.

Onzen Almagtigen Maaker aanbedden — te vertrouwen op den Godlijken Verlosfer — en eene oprechte liefde te oefenen jegens alle menschen; dit is, buiten allen twijfel, onze pligt, en onze gelukzaligheid, in den tegenwoordigen staat. Tot het eerste zijn wij verbonden, als redelijke schepselen; tot het tweede worden wij door het Evangelij aangemoedigd, als verloorengaande zondaaren; en het laatste zijn wij schuldig, als gezellige wezens, omringd door meenigten van onze natuurgenooten. De bevoor-

A

de-

dering van die hulde aan God, onzen Schep-
per — van dat vertrouwen op Christus, den
Verlosfer — en van die hartlijke toegenegen-
heid omtrent onze medemenschen, is het groo-
te einde der Evangelijprediking, en van alle
ingefelde godsdienstoefeningen. Tot dat einde
zijn wij ook thands hier vergaderd. En om de
belangen van zedelijke rechtvaardigheid, van
waare goedwilligheid, en van medelijden, met
opzicht tot de arme verdrukte Afrikaanen, te
bepleiten, heb ik het zoo even voorgelezen
gedeelte der heilige Schrift tot mijnen Tekst
verkoozen. Ja, mijne Broeders, ik staa hier
thands, om openlijk getuigenis te geeven tegen
de meenigerlei *ongerechtigheden*, welken onaf-
scheidbaar verknocht zijn aan den Koophandel
in menschen — dien Koophandel, welken men
den *Slaavenhandel* noemt, te gelijk met deszelfs
rallooze en ijsfelijke gevolgen.

De slaavernij, tegen welke ik mij zal ver-
zetten, is niet van eenen burgerlijken of staat-
kundigen aart, maar ganschlijk *persooneel*. Want
hoe zeer het te wenschen is, dat de Vrijheid,
in eenen burgerlijken en staatkundigen zin,
zonder losbandigheid, bij alle de Naarfjen des
aardbodems mooge bloeien en gesmaakt wor-
den; oordeelde ik echter nooit zoodaanige on-
derwerpen eene gepaste stoffe van behandeling

voor

voor den predikstoel, inzonderheid op den Dag des Heeren. Maar daar de oefening van zedelijke rechtvaardigheid, van goedwilligheid, en van menschenliefde, door alle de grondbeginfelen der Evangelijwaarheid wordt aangedrongen; kan eene pooging, ter bevoordering van deeze deugdzaame gezindheden jegens onze ten uiterften verlaagde en onderdrukte medemenschen, de Negers, niet anders dan zeer bestaanbaar geacht worden met de geboden der Godlijke Wet, de genade van het heerlijk Evangelij, en de plegtigheid van den openbaaren Godsdienst.

Het zal dienstig zijn, hier aantemerken, dat ik niet voorhebbe, mij tegen *persooneele* slaavernij, als volstrekt, algemeen, en in alle moogelijke gevallen kwaad, te verzetten. Geenszins. Want iemand kan zoo zeer de wetten en rechten der maatschappije schenden, dat hij billijk zijne vrijheid verbeure, dat hij verdiene ter slaavernij gedoemd te worden — ter *slaavernij*, in eenen bepaalden en eigenlijken zin — ten einde een voorbeeld te zijn voor anderen, en, zoo veel hem mogelijk is, de belediging, door het misbruik zijner vrijheid der maatschappije aangedaan, te vergoeden. Indien men echter, ook in zulk een geval, zijn nageslacht, welk niet schuldig staat aan gelijke misdaaden, in slaavernij hield, zou men eene schreeuwende

onrechtvaardigheid begaan. — Het is derhalven alleen tegen het steelen, verkoopen, en tot slaaven maaken van onschuldige menschen, dat ik voorneemends ben te redeneeren — *onschuldige menschen*, niet in eenen zedekundigen, maar in eenen burgerlijken zin. Want wanneer wij onszelfen aanmerken als onderdaanen van Gods zedelijke regeering, dan zijn wij alle wel deeglijk schuldig; wij alle verdienen omtekoomen, en liggen ter zijner barmhartigheid. Geen mensch zou ook, met eenigen grond, zich moogen beklagen over de Godlijke handelingen, indien de Eeuwige Rechtvaardigheid hem in eindeloos verderf stortte. — Maar ten aanzien van de beuekking, in welke menschen staan tot eenen weerdlijken Oppervorst, en als leden der burgerlijke maatschappij, is het gansch anders met de zaak gelegen. Want hier kunnen zij *onschuldig* zijn; en dit zoo zijnde, hebben zij een onbetwistbaar recht tot perfooneele vrijheid.

Ter bereiking van mijn oogmerk, zal ik trachten te betoogen — Dat de wet, in onzen Tekst, offchoon aan de oude Hebreeuwen, als een staatkundig ligchaam, voorgefchreeven, steunt op eenen zedelijken grond; — Dat, offchoon God, in zekere gevallen, den Israëleren toeliet, hunne medemenschen te koopen
tot

tot dienstbaarheid; echter die koop en die dienstbaarheid verzeld gingen met zulke be- paalingen, waar door dezelve wezenlijk ver- schilden van den Slaavenhandel der Europeers, en deszelfs gevolgen; — Dat, vooronderfeld zijn- de, dat God aan het volk van Israël had toege- staan, koophandel te drijven in menschen, en de Heidenen tot veel grooter trap van slaaver- nij te brengen, dan Hij hun werkelijk toefond; zulks echter geenszins het gedrag der Euro- peers omtrent de Afrikaanen zoude wettigen; — En eindelijk, Dat de Menschenhandel der Eu- ropeers, en de slaavernij welke daar van het gevolg is, voltrekt inloopt tegen de voor- schriften van Jesus Christus, en tegen den ganschen inhoud zijner leer.

EERSTLIJK. De wet, in onzen Tekst, hoe- wel aan de oude Hebreewen, als een staatkundig ligchaam, voorgeschreeven, rust op eenen zedelijken grond.

Dat er, ten betooge van de waarheid dee- zer stelling, geen groote omslag van bewijsre- denen wordt vereischt, zal men met eene maa- tige oplettendheid bevroeden. Want schoon de Godlijke wet die wij thands voor ons hebben, blijkbaar aan de Israëlleren gegeven was, als een gedeelte van hun burgerlijk Staatsrecht, en dienen moest om hun gedrag jegens elkanderen

te regelen; is het nogthans niet minder blijkbaar, dat dezelve voordvloeide uit dezelfde grondbeginselen met dat verbod in de Wet der tien woorden: *Gij zult niet steelen*. Zoo zegt Paulus — mischien doelende op deeze zelfde plaats: *Den rechtvaardigen is de Wet niet gezet, maan . . . . . den vadermoorders en den moedermoorders, den doodslaagers, den hoereeders, dien die bij mannen liggen, den MENSCHENDIEVEN; den leugenaars, den meinedigen (a)*. Menschendieftē wordt hier gerangschikt onder zulke misdaden, welken meest verfoeijelijk zijn in het oog van God, meest verderflijk voor de maatschappij, en welken meest verdienen door het zwaard der Overheid met den dood gestraft te worden. Menschendieftē moet overzulks beschouwd worden als een zedelijk kwaad — algemeen kwaad, in alle eeuwen, en bij alle volken. En niet slegts is het een kwaad, maar het is eene misdaad van de eerste grootte, tegen onzen evenmensch. Indien hij, die eenen anderen zijn wettig eigendom ontvreemdt, die een schaap steelt, op de gemeene wegen rooft en stroopt, of elders huisbraak pleegt, beschouwd en behandeld wordt als een dief, een roover, een pest der maatschappij; aan welk

(a) [1 Timotheus I: 9, 10.]

welk eene afgrijsselijke cuveldaad maakt hij zich dan schuldig, die mijnen braaven nabuur, mijnen getrouwen knecht, mijn gehoorzaam kind, of mijne beminde huisvrouw opligt, om den eenen of anderen wechtevoeren naar een vreemd en geheel onbekend gewest, om nimmer weder tekeeren! Deeze schennis van de geheiligde rechten der vrijheid, der billijkheid, en der menschenliefde wordt nog aanmerkelijk verzwaaard, wanneer die snoodste aller dieven voorheeft, om hen, of zelf als de verachtelijkste slaaven, gelijk die in de Britsche West Indien, te behandelen, of, om hen tot dat gruwelijk en wreed oogmerk aan anderen te verkoopen. In elk een van deeze gevallen, en veel meer nog wanneer beide te saamen gaan, zullen de redenen en het gewisse, de gemeene gevoelens en aandoeningen des menschedoms, zich alle vereenigen — indien niet door gierigheid bedorven, of door gewoonheid verftompt — om deeze wet van Jehovah goedtekeuren: *Zoo wie eenen mensch steelt, het zij dat hij dien verkocht heeft, of dat hij in zijne hand gevonden wordt,*

DIE ZAL ZEKERLIJK GEDOOD WORDEN.

Er is ook geen mensch op den aardbodem, zelfs niet onder hun, die in menschenlieverij, en in het verruilen van brandewijn of bezelingen voor menschlijk vleesch en bloed,

grijs geworden zijn, die hem niet als den snoodsten booswicht verfoeijen zoude, door wiens geweld of list hij tot zulk een' jammerlijken stand gebragt was, en hem niet *des doods waardig* zou oordeelen,

Maar steunt deeze wet des Heeren, aan de oude Hebreeuwen voorgeschreeven, op een stipt zedelijk grondbeginsel; rust ze op den breeden grondslag van gemeene rechtheid, billijkheid, en menschenliefde; en verdient de menschendief, om zijne affchuwelijke euveldaad, met den dood gestraft te worden — dan kan de *kooper* der ongelukkige slagtoffers zijner gierigheid, niet onschuldig gerekend worden. *Onschuldig!* Verre van daar! Want zijne bekende, of voor het minst onderfelde gerceetheid, om zijne weerlooze medemenschen te koopen, is gemeenlijk de *voornaame* beweegreden tot het bedrijven der grouwelijke diefte. Er is een gemeen spreekwoord: *Waren er geen weelders, er waren geen steelders*. Het is op grond dier oude waarneeming, dat, volgens de wetten van dit Land, de koopers van gestoolen goederen, wanneer zij weeten dat dezelve gestoolen zijn, gestraft worden. Maar hoe zeer is het te beklagen, dat dit gedeelte onzer lijfstraffelijke wetten geen kracht heeft, ten aanzien van Britsche onderdaanen, die op de kusten
van

van Afrika zich schuldig maaken aan het koopen — niet van eenig eigendom van geringe waarde, maar — van onschuldige *menschen*, terwijl zij weeten, of althans met de hoogst moogelijke waarschijnlijkheid kunnen gelooven, dat zij gestoolen zijn! Hoe beledigend voor de zedelijke rechtvaardigheid, en hoe hoonend voor het gezond verstand, dat die zelfde menschen, die in Engeland openlijk zouden gegeesfeld, of mischien naar de Botany Baai gevoerd worden, om het heimlijk koopen van de waarde van vijf schellingen aan goederen, die zij wisten dat gestoolen waren; vrijheid hebben, om openlijk geheele huisgezinnen van gestoolen onschuldige Afrikaanen te koopen en te verkoopen, gansch straffeloos, en zonder eenige verbiedende wet des Lands te overtreden! Als of rechtvaardigheid en dieverij slegts plaatslijke dingen waren, de eerste haare achtbaarheid, en de laatste haare schandelijkheid verliezende, wanneer de vrijheid en de levens van onschuldige Negers het voorwerp der Britsche gierigheid worden! Of, als ware het even bestaanbaar met het recht van bijzondere personen, en met de nationaale eer, jaarlijks een aantal schepen uitterusten, voorzien van kluisters, ketenen, en boeien, voor ladingen van weerlooze mannen en vrouwen; als het voor de Groenlandsvaarders

is, andere schepen te takelen, tot het vangen en bergen van alles, wat aan de walvisfchen en robben van eenige waarde geoordeeld wordt! — Daar het dan blijkt, dat de wet van welke wij spreekten, op eenen zedelijken grondslag rust, zal ik voortgaan, om aantetoonen,

✓ T E N T W E E D E N, dat, offchoon God, in zekere gevallen, den Israëlleren toeliet, hunne medemenschen te koop tot dienstbaarheid; echter die koop en dienstbaarheid verzeld gingen met zulke bepalingen, waar door dezelve wezenlijk verschilden van den Slaavenhandel der Europeers, en deszelfs gevolgen.

Er waren twee gevallen, in welchen een Israëlijt zelf, overeenkomstig de Godlijke wet, tot eenen staat van dienstbaarheid mogt verkocht worden. Deezen waren, *dieverij*, en *onvermogen om te betalen*. Ten aanzien van het eerste, luidt de Mosaïsche wet aldus: *Wanneer iemand eenen os of klein vee steelt, en slagt het, of verkoopt het, die zal vijf runderen voor éenen os wedergeeven, en vier schaapen voor één klein vee. Indien een dief . . . . niets heeft, zoo zal hij verkocht worden voor zijne dieverij (b)*. Hier uit blijkt, dat de wetten, onder de Hebreeuwen, de perfooneele vrijheid zoo zeer ontzagen,

(b) Exod. XXII: 1 - 3.

gen, dat zelfs een *dief* niet aangemerkt werd als een gepast voorwerp van koop en dienstbaarheid, dan alleen, wanneer hij buiten staat was om de geëischte wedergaave te doen.

De Mosaïsche inzettingen vergunden, dat *onvermoogende* schuldenaars zouden verkocht worden, ten voordeele van hunne schuldeischers. Doch dan was de dienstbaarheid, aan welke zoodaanige schuldenaars onderworpen werden, verre van drukkend of wreed te zijn. Want dus spreekt de wet, ten dien opzichte: *Wanneer uw broeder bij u zal verarmd zijn, en zich aan u verkocht zal hebben, gij zult hem niet doen dienen den dienst van eenen SLAANDE. Als een DAGLOONER, als een bijwooner zal hij bij u zijn; tot het jubelaar zal hij bij u dienen. Dien zal hij van u uitgaan, hij, en zijne kinderen met hem; en hij zal tot zijn geslacht wederkeeren, en tot de bezitting zijner vaderen wederkeeren. Gij zult geene heerschappij over hem hebben met WREEDHEID; maar gij zult vreesen voor uwon God (c). Zoo nauwkeurig waakte, in dit geval, de Godlijke wet tegen strengheid en onderdrukking in de dienstbaarheid! — Daar beneven, was de duuring dier dienstbaarheid,*

bei-

(c) Lev. XXV: 39, 40, 41, 43. Zie ook 2 Kon. IV: 1; Matth. XVIII: 24, 25.

beide in geval van diefte, en van onvermogen om te betalen, uitdrukkelijk bepaald, ten langften, tot zes jaaren. Want dus leest men: *Als gij eenen Hebreewfchen knecht koopen zult, die zal zes jaaren dienen; maar in het zevende zal hij voor vrij uitgaan, om niet (d).* Ja, ten opzichte van zulk eenen, die om fchuld verkocht was, wordt op eene andere plaats bevoolen: *Wanneer gij hem vrij van u gaan laat, zoo zult gij hem niet ledig laten gaan; gij zult hem rijklijk opleggen van uwe kudde, en van uwen dorschvloer, en van uwe wijnpersfe; waar in u de HEER uw God gezegend heeft, daar van zult gij hem geëven (e).* — Hoe wijd verfehilt dit alles, van de wetten aangaande de flaavernij in de West-Indifche Eilanden! Het is derhalven blijkbaar, dat de dienstbaarheid, aan welke eenigen van Abrahams natuurlijke afstammelingen onderworpen waren, eigenlijk gefprooken geen flaavernij was; en veel min ftond ze gelijk met die, welke veele duizenden Negers in onze Suiker-Eilanden moeten verduuren.

De ftaat en omftandigheden van zekere Heidenen onder de oude Hebreeuwen, eifchen thands onze overweeging; omdat de ftand dier Hei-

(d) Exod. XXI: 2, (e) Deut. XV: 13, 14.

Heidenen, en de Mosaïfche wet ten hunnen opzichte, het meest schijnbaar bewijs oplevert, welk uit de heilige Schriften voor de West Indifche flaavernij kan afgeleid worden. Met betrekking tot dit geval, fpreekt de wet van Jehovah aldus: *Aangaande uwen slaaf of uwe slaavin die gij zult hebben, die zullen van de volkeren zijn die rondom u zijn; van die zult gij eenen slaaf of slaavinne koopen. Gij zult ze ook koopen van de kinderen der bijvooreren, die bij u als vreemdingen verkeeren, uit hen, en uit hunne geflachten, die bij u zullen zijn, die zij in uw land zullen gewonnen hebben (f).* Ten aanzien van deeze Godlijke wet, mag men aanmerken, dat ze niet *vischee*, maar alleenlijk *toeliet*, dat de Israëllers Heidenen kochten, tot eenen laageren trap van dienstbaarheid, dan waar toe een Hebreeuw mogt gebruikt worden. Dat is, indien zij immers slaaven hielden, dan moesten die laagfte dienaars genoomen worden uit de Heidenen. — Deeze wet gaf den Israëlijten geen vrijheid, om zee en land te doorreizen, tot in afgelegene gewesten, gelijk de slaavenhandelaars thands doen, om hunne medemenschen te koopen, en tot slaaven te maaken; maar zij bepaalde alleenlijk, dat indien zij ooit

flaa-

(f) Lev. XXV: 44, 45.

slaaven kochten, zulks moest geschieden, of uit de vreemdingen die onder hen woonden, of uit de kleine Heidensche Staaten die rondom hen lagen. — De slaavernij, welke deeze wet veroorloofde, kon door de Hebreuwen niet geen' den minsten schijn van reden zoo worden opgevat, dat zij daar door vrijheid verkreegen, om onderdrukking en wreedheid te oefenen, jegens hunne Heidensche slaaven; want zoodaartig een gedrag omtrent vreemdingen, hoe ook genaamd, was wel uitdrukkelijk en bij herhaaling verboden (g). Zoo verre was de Godlijke wet, ten aanzien van de behandeling der slaaven of slaavinnen, van eenigszins voet te geeven aan eenen beledigden meester om aanderzelve personen wreedheid te oefenen, dat zij, in tegendeel, dus spreekt: *Wanneer iemand zijnes dienstknechts oog, of zijner dienstmaagds oog slaat, en verderft het; HIJ ZAL HEM VRIJ LAATEN GAAN VOOR ZIJN OOG. En indien hij zijnes dienstknechts tand, of zijner dienstmaagds tand uitlaat; ZOO ZAL HIJ HEM VRIJ LAATEN VOOR ZIJNEN TAND (h).* Weder-

(g) Exod. XXII: 21; XXIII: 9; Lev. XXV: 35; Deut. X: 17-19; XXIV: 14, 15, 17; XXVII: 19; Ezech. XXII: 7.

(h) Exod. XXI: 26, 27.

derom: *Als iemand EENIGE ZIELE des menschen zal verslaagen hebben; hij zal zekerlijk gedood worden. — Eenerlei recht zult gij hebben; zoo zal de VREEMDLING zijn als de inbooreling; want ik ben de HEER uw God (i).* Welk een hemelsbreed verschil tusschen deeze wetten, en die der Britsche Volkplantingen, aangaande de behandeling der slaaven!

Er is groote reden om te besluiten, dat de Godlijke toelaating, van welke wij spreken, bepaald was tot het overschot dier Naatsijen van Kanaän, welker uitroeijing den Israëlijten was aanbevoelen. Tot dat besluit worden wij geleid, door de volgende overweegingen: — De Godlijke wet, zoo als wij reeds opmerkten, was verre, van den Israëlleren recht te geeven tot het bezoeken van verregelegen kusten, met oogmerk om menschen te vangen of te koopen, het zij tot hun eigen gebruik, of om die aan andere Naatsijen te verhandelen, en dus den koophandel in menschen tot eenen gevestigden rak van hun bedrijf te maaken; zoo als het, tot onze eeuwige schande, indedaad met ons gelegen is. Neen; dit gedeelte der Godlijke wetten bepaalde de aandacht des Joodschen volks

tot;

(i) Lev. XXIV:17, 22.

tot de nabuurige Heidensche Staaten, en tot die alleen. — Schoon de afkoomelingen van Heidensche Volken in 't gemeen, wanneer zij onder de Israëlijten woonden, vreemdingen werden genoemd, en schoon geen derzelve met vreedheid mogt behandeld worden; beschouwde nogthans de Mosaïsche wet hen niet alle op denzelfden voet, of als even gelijke aanspraak hebbende op de goedwilligheid der Hebreuwen. Want terwijl God toeliet, sommigen van die vreemden te koopen, en in eenen staat van slaavernij te plaatsen — het welk ten aanzien van eenen Israëller volstrekt verboden was; zoo beveelt Hij tevens, in het zelfde Hoofdstuk, dat anderen van die vreemdingen, wanneer zij door armoede gedrukt waren, dezelve meêdoogendheid zouden genieten, welke men aan de afftammelingen van Abraham, in gelijke omstandigheden, verschuldigd was. Met betrekking tot deeze bijzonderheid, was de wet: *Als uw broeder zal verarmd zijn, en zijne hand bij u wankelen zal, zoo zult gij hem vasthouden; zelfs eenen VREEMDLING en BIJWOONER, opdat hij bij u leeye* (k). Hier uit ontstaat geen geringe trap van waarschijnlijkheid, dat geene anderen, dan vreemdingen van het geslacht

(k) Lev. XXV: 35.

flacht der Kanaänijten, tot *slaaven* mogten gekocht worden. — Het blijkt niet, dat de Israëllers door hunnen Hoogen Opperheer gerechtigd waren, om hunne wapenen te wenden in afgelegene landen, uitgezonderd, wanneer die landen de eerste aanvallers waren. Hun last, om te overweldigen, te onder te brengen, of te verdelgen, was — zoo ik mij niet grootlijks vergisfe — bepaald tot de godlooze inwooneren van dat land, welk door eene Godlijke gifte, uitdrukkelijk aan Abraham en zijn nakroost was toegewezen. Zeer natuurlijk, derhalven, mag men besluiten, dat de wet, welke den nakoomelingen van Abraham vrijheid gaf, om menschen uit de omgelegene Heidenen tot *slaaven* te koopen, in haare werking bepaald was tot het overschot dier Kanaänijtsche Naatfijen. — De geschiednis der Gibeonijten stemt, zoo ik niet dwaale, volkomen met deeze beschouwing der zaak overeen. Die Hevijten maakten een gedeelte uit van die Kanaänijtsche Volken, welken God bevoelen had te onder te brengen, Ontroerd door het vooruitgezicht van hunnen naderenden ondergang, bedienden zij zich van eene list, en maakten een verbond met Israël, waar door zij hun leven behielden, en vrijheid verkreegen om onder Jakobs stammen te wonen. Dan, ten bewijze van misnoegen over

B

hun

hun gepleegd bedrog, en als een teeken, dat zij behoorden tot die Naatfijen, tegen welken het vonnis der verdelging uitgesproken was, werden zij geplaatst in eenen staat van minderheid, en gebruikt tot laage beezigheden (1). Wij vinden echter, dat, wanneer Saul hun nageslacht met wreedheid behandelde, Gods toorn daar over ontfak; en dat de Heer aan David zijn ongenoegen deed blijken, omdat hij die wreedheid niet in een vroeger tijdperk zijner regeering gewrooken had (m). Wij hebben een ander voorbeeld, welk hier zeer te stade koomt, in de regeering van Davids doorluchtigen Opvolger; van wien aldus geboekt staat: *Aangaande al het volk dat overgebleeven was van de Amortijten, Hethijten, Ferezijten, Hivijten, en Jebusijten, die niet waren van de kinderen Israëls; hunne kinderen, die na hen in het land overgebleeven waren, die de kinderen Israëls niet hadden kunnen verbannen; DIE HEEFT SALOMO GEBRAGT OP SLAAFSCHEN UITSCHOT, TOT OP DEEZEN DAG. Doch van de kinderen Israëls maakte Salomo geenen slaaf; maar zij waren krijgslieden, en zijne knechten, en zijne Vorsten, en zijne Hoofdlieden, en de*
Over-

(1) Jofua IX.

(m) 2 Sam. XXI.

Oversten zijner wagenen, en zijner ruiteren (n). Hier uit blijkt, dat de *flaavernij*, onder de oude Hebreeuwen, niet overftond tegen de *na- tuurlijke rechten der menschlijkheid*, zoo als in het geval der West Indifche flaavernij, maar tegen *krijgsdiensten*, en *aanzienlijke* posten in den Staat. Neen; het leven der Kanaänijfche volken zelfs werd hun door wreede flaavernij niet tot eenen last gemaakt. Want offchoon zij, *vergelijkender* wijze, flaaven waren, en uit- geflooten van rang en aanzien in de maatfchap- pij; zij ftonden nogthans onder de befcherming der Godlijke wet, en genooten de rechten van menschen, hoewel niet die van burgers. Een gansch verschillende en wezenlijk onderscheiden ftand, derhalven, van dien der Negerflaaven in onze Plantaadjen!

Naardien het geval dier Kanaänijfche Hei- denen het eenigfte is in de wetten van Mofes, en in het gewettigd bedrijf der Israëlleren, het welk eenige overeenkoomst fchijnt te hebben met de perfooneele flaavernij, tegen welke ik thands pleit; zal het dienstig zijn, kortlijk te onder- zoeken naar de redenen van het zelve. — Men merke dan aan, dat God, de Schepper van alle dingen zijnde, ook de volftrekte Eige-
naar

(n) 1 Kon. IX: 20-22.

naar van alles is. Geen mensch bezit de vrijheid of het leven, dan door loutere vergunning van God. Wanneer derhalven die vergunning wordt ingetrokken, dan houdt de mensch op, van eenige aanspraak te hebben op deeze dierbaarste van aile tijdelijke zegeningen. — Het menschdom tegen God opgeftaan en van Hem afgefallen zijnde, hebben zij alle aan de Eeuwige Rechtvaardigheid alles verbeurd. God kan hen, derhalven, rechtvaardiglijk berooven van hunne bezittingen, van hunne vrijheid, of van het leven, naar zijn oppermagtig welbehagen, zonder aan één eenig zijner schepselen verantwoording schuldig te zijn. — De Naatsijen van Kanaän waren, zoo als bekend is, *uitermaate boos* (o). De onafhangelijke Opperheer mogt hen derhalven billijk in deeze weereld tot toonbeelden stellen van zijne rechtvaardigheid, ten einde niet alleen zijn uitverkoosen Volk, maar ook andere Naatsijen, in afgelegen gewesten, mogten leeren, zijne rechtvaardige regeering te eerbiedigen, en voor zijne geduchte oordeelen te vreezen. Het stond Hem dus volkomenlijk vrij, den Israëlleren toetelaten, die Kanaänijten tot *slaaven* te koopen, en hen onder zulke lasten te brengen, als Hem

be-

(o) Zie Lev. XVIII: 6-30.

behaagde. Ja, Hij mogt niet alleen hun toelaaten, maar zelfs *gebieden*, om met dat verbannen volk op zulk eene wijze te handelen, als, buiten dat bevel, ten hoogsten misdaadig zoude geweest zijn. Dus zou het, b. v., eene verfoeijelijke misdaad zijn geweest in de Israëlijten, het land Kanaän te overweldigen, indien Hij, die de volstrekte Eigenaar en onafhangelijke Opperheer van alles is, hun zulks niet uitdrukkelijk bevoolen hadde. Maar, daar dat land Hem toebehoorde; daar Hij, door eene Godlijke gifte, het zelve aan Abrahams nakroost had toegeschikt; en daar Jakobs stammen bevel hadden om het land te overmeesteren, de inwoners te verdrijven, en zich in het zelve te vestigen — zoo was hun gedrag in dit alles wettig en geoorloofd. — Het zou nog veel misdaadiger geweest zijn in de Israëlijten, indien zij gepoogd hadden, niet slegts het land te veroveren, maar ook de verbannen Volken *uitte-roeijen*, indien de Heer zulks niet geboden hadde. Maar Hij, op wiens bevel zij moesten uitgeroeid worden, had eveneens recht, om hen te verdelen door het zwaard van Israël, als door eene aardbeving, door de pest, of, gelijk in het geval van Sodom, door vuur uit den hemel. — Het is, mijnes oordeels, op deezen grond, dat de Mosaïsche wet aangaande

de *slaavernij*, gebouwd is, zijnde de vernederende dienstbaarheid aan de te vooren gemelde bepalingen onderworpen. — Thands gaa ik over, om aantetoonen,

In de DERDE plaats, *Dat, voorondersteld zijnde, dat God aan het volk van Israël had toegestaan, koophandel te drijven in menschen, en de Heidenen tot veel grooter trap van slaavernij te brengen, dan Hij hun werkelijk toestond, zulks echter geenszins het gedrag der Europeers omtrent de Afrikanen zoude wettigen.*

Om deeze stelling optehelderen en te staaven, zullen de volgende bijzonderheden welligt niet ondienstig zijn. — De Israëllers, als een staatkundig ligchaam, waren het bijzonder Volk van God, in onderscheiding van alle andere Naatsijen die toen op den aardbodem waren. Doch zoodaanig is het thands niet gelegen met eenig Volk in de weereld. Zoolang de Mosaïsche Bedeeling stand hield, werd dit zonderling en hoog voorrecht alleen genooten door de Jooden; maar toen de Christen Huishouding opgerecht was, nam dat voorrecht een einde. Geene andere Naatsij volgde hen ook op in die eer. Indien de Engelschen, b. v., of de Nederlanders, of Franschen, of Spanjaarden, op dat voorrecht aanspraak wilden maaken, dan zouden zij verplicht zijn, de Godlijke handvest, bij welke

ke hun het zelve verleend was, ten voorschijn te brengen. Doch het is blijkbaar, dat geen zoodaanig bewijs kan worden voorgebragt. — God was, onder dien verhevensten van alle eer-naamen, JEHOVAH, niet flegts het voorwerp van godsdienstige hulde der uitverkooren Naatsij, maar ook haar burgerlijke Opperheer. De geheele beschreeven wet van dat Koninkrijk, zoo wel burgerlijke, als zedelijke en kerkplegige, was door Hem ingesteld; en van de onderhouding van dat saamenstel van wetten, door Jehovah voorgeschreeven, hing hun nationaal geluk en welvaart af. Nu is uit het gezegde klaar, dat de Godlijke verordening, welke den Hebreëuwen vrijheid gaf, om menschen uit de omliggende Volken tot *slaaven* te koopen, behoorde tot het burgerlijk gedeelte van hun wetboek. Maar welke Naatsij zal thands durven beweeren, dat zij door een saamenstel van Godlijke wetten geregeerd wordt, of dat Jehovah haar burgerlijke Opperheer is? — Het land Kanaän was door Jehovah uitdrukkelijk aan de Israëlleren ten erfdeel gegeven; het welk hun recht gaf, om het zelve te overmeesteren en te bezitten. Maar welke Naatsij in Europa kan met den minsten schijn voorwenden, eene Godlijke gifte te hebben, van eenige bijzondere freek op het vaste land

van Afrika? — De Godlijke rechtvaardigheid doemde de wellustige en godlooze Naatfijen van Kanaän ter verdelging, of tot eenen staat van diepe vernedering; en de uitvoering van dat vonnis, was aan Abrahams nakroost uitdrukkelijk bevoolen. Maar aan welke Moogendheid van Europa heeft God immer last gegeven, om dergelijke oordeelen op de Afrikaanen uitvoeren? — Die geen, welken de Heer zinnen volke toeliet te koopen, tot eenen zekeren trap van slaavernij, moesten of Kanaänijten zijn, die onder hen woonden, of van de zulken uit de rondom hen gelegen Volken. Maar kan dit ons recht geeven, om een verre afgelegen gewest te bezoeken, met oogmerk, om deszelfs onschuldige inwooners te koopen en tot slaaven te maaken? — Die Heidenen, welken God den Israëlijten vrijheid gaf te koopen, moesten door hun zelve tot laage diensten gebruikt worden. Maar kan dit het gedrag der Engelschen, of andere handeldrijvende Volken wettigen, die Negers koopen, en dezelve aan andere Volken verkoopen? De *eerstgemelden* werden gehandeld als *menschen*, die in het Godlijk oordeel de rechten van burgeren verbeurd hadden; maar met de *laatsten* handelt men als lastbeesten, of als artikelen van koopmanschap. — De Kanaänijtsche slaaven, onder de Israëllers,

waren onder de bescherming der Godlijke wet, welke verbood eenige wreedheid op hen te oefenen. Maar zal één enig voorstander van den West Indifchen Slaavenhandel durven beweeren, dat de wetten onzer Koloniën eenen gelijken graad van bescherming aan de arme Negers verschaffen?

Wederom. Daar het oude onderscheid tuschen Jooden en Heidenen, door de Godlijke instelling van het Christendom ganschlijk afgeschaft is, hebben ook de voorrechten, welken aan het Joodendom, en aan de belijderen van den Joodschen Godsdienst bijzonder eigen waren, opgehouden; onder welke voorrechten te rekenen is, het recht, om Heidenen tot slaaven te moogen koopen. Dienvolgens is het nu zoo misdaadig en snood in eenen Europeer, onschuldige Afrikaanen te steelen, of tot slaaven te koopen en verkoopen, als het voor de Israëllers was, elkanderen te steelen, te verkoopen, en tot slaaven te maaken; het welk nogthans, zoo als uit de woorden van onzen Tekst blijkt, op de zwaarste van alle tijdljke straffen, volstrekt verboden was. — Gesteld zelfs, voor een oogenblik, dat onze landgenooten konden bewijzen, het zelfde recht ten deezzen opzicht te bezitten, welk den Jooden oudtijds vergund was; nog zou, uit de besonder-

heden in de voorige zinsnede bijgebracht, overtuigend blijken, dat hun gedrag door de Moïſſche wet veroordeeld wierd. Dit zou nog treffender blijken, indien ik voor u open wilde leggen de bedriegelijke listen, en de onrechtvaardige geweldenaarijen, welken doorgaands worden gepleegd, om de Afrikaanen in hun eigen land magtig te worden — de wreede manier, op welke zij in de ſchepen, ter overvoering naar de West Indiſche Eilanden, worden geſtuuwd — de wijze waar op men hen, aldaar aangeland zijnde, als beesten te koop ſtelt — de onmenſchlijke afſcheiding van broeders en zusters, ouders en kinderen, mannen en vrouwen van elkanderen, bij die ſchandelijke gelegenheid — en de wreedheid met welke zij in het algemeen behandeld worden in de Suiker - Eilanden (*p*). Want wierd dit alles in bezonderheden beſchreeven, zoo als het voorkomt in de verklaringen van een aantal achttingwaardige getuigen; het zoude uwe ooren doen klinken — het zoude uwe gevoelige zielen treffen — het zoude uwe verontwaardiging opwekken tegen eenen

(*p*) Zie *An Abstract of the Evidence before a Select Committee of the House of Commons, relative to the Slave Trade.*

eenen Handel, zoo vernederend voor de menschelijkheid, en zoo hooggaande snood en godloos.

Voords. Gesteld zijnde, dat het wettig en geoorloofd ware, onze onschuldige medemenschen te koopen en tot slaaven te maaken; dan zou men natuurlijker wijze moogen vragen: Voor *wien* is het wettig en geoorloofd? — en op *welke soort* van onschuldige menschen mag dat wilkeurig recht geoeffend worden? — Is het den Engelschen, den Franschen, den Europeers in 't gemeen, geoorloofd, de Afrikaanen te koopen en tot slaaven te maaken? Doch van waar hebben zij, meer dan die zelfde Afrikaanen, dat verschrikkelijk recht? *Verschrikkelijk* recht, zegge ik. Want het denkbeeld, dat eenig mensch, of eenig Volk, het recht zoude bezitten, om den onschuldigen te behandelen als of hij aan de snoodste euveldaaden schuldig ware, is haatelijk en beledigend voor de reden, het gewisse, en het gezond verstand. Van waar dan, vraag ik, is dat recht afkoomstig? Spruit het hier uit voort, dat de Europeers het Christendom belijden, en de Afrikaanen Heidenen zijn? Maar, gelijk die Heidenen menschen, onze natuurgenooten, onze broeders zijn; zoo is het Christendom de Godsdienst van waarheid en gerechtigheid, van goedwilligheid en vrede. Het verwekt in hun, die het

ken-

kennen, en het niet misbruiken of onteeren, liefde tot God, en liefde tot den naasten. De *Handel in MENSCHEN*, daar tegen, is onrechtvaardig en wreed, is woest en barbaarsch. — Neemt dan dat gewaand recht zijnen oorsprong uit de Godlijke wet, zoo als die aan de oude Israëllers gegeven is? Maar die wetten, welken bijzonderlijk tot de Godsregeering der Hebreuwen behoorden, hebben lang uitgediend. En al waren die nog in volle kracht, de tegenwoordige *Handel in MENSCHEN* zou er geenszins door gewettigd worden. Wat aangaat dat gedeelte der Joodsche wetten, welk eigenlijk en in den naauwsten zin zedelijk is, en welks verbindende kracht zich uitbreidt tot alle menschen, in alle eeuwen; dit verbiedt niets aan eenen Afrikaan, het geen in het gedrag van eenen Europeer recht zou wezen. Die wet weet even zoo weinig onderscheid, tuschen het verkoopen van eenen *zwarten* door eenen *blanken*, als van eenen *blanken* door eenen *zwarten*. In haar onpartijdig oordeel, en onder haare gebiedende magt, zijn Afrikaanen en Europeers, Heidenen en Christenen, even gelijk. — Moet dan het recht waar van wij spreken, afgeleid worden uit het geen men de *Natuurwet* noemt? Maar deeze is dezelfde in Afrika, als in Europa; ze is alom dezelfde wet,

wet, over den ganschcn aardbodem. Laat den stand van eenen *onfchuldigen* Neger zoo gering zijn als men wil, zijne armoede zoo groot — zijne manieren zoo ruuw — zijne zielsvermogens zoo bekrompen, als men zich verbeelden kan; hij heeft nothans het zelfde recht tot perfooneele vrijheid, als eenig mensch die op aarde leeft. Want de rechten der menschheid aan ons gansch geslacht gemeen zijnde, moeten zij dezelfden zijn in alle weerddeelen.

Hier uit volgt dan onwederfpreekelijk, dat indien er een wettig recht onder de menschen bestaat, om onfchuldige perfoonen, tot de laagste en wreedste slaavernij, te koopen, zulks een gemeen recht moet zijn, het welk gelijklijk plaats vindt bij alle Volken; en de uitoeffening van het zelve, kan door geenerlei *zedelijke* grondbeginselen eenigszins bepaald worden. Geene bepalingen kunnen hier worden aangewezen, dan die van magt, of staatkunde, of geneigheid. Het zou derhalven volstrekt even billijk, goedgunstig, en menschlievend gehandeld zijn, indien de Afrikaanen, beladen met voordbrengselen uit hun land, jaarlijks onze zeehavens bezochten, gelijk wij de hunnen, en met het zelfde oogmerk. Ja, zij mogten dan, indien het in hun vermogen was, met gelijk recht, en met minder schande, een honderd en tagtig
of

of tweehonderd fchepen uitrusten, en die zeffen naar de havens van Londen, Bristol, of Liverpool — fchepen, gefchikt om MENSCHEN *in te ftuuwen*, en voorzien van eenen fchrikbaarenden toefel, om de opfluiting der Britten ten hoogften ellendig, zoo wel als volkomen zeker te maaken. Wanneer deeze koopvaardijvloot, tot den handel in *menschen* beftemd, aanlandde, en er geene laadingen van mannen, vrouwen, en kinderen gereed waren; dan zouden de bevelhebbers van ijder fchip alle mogelijke listen te werk moogen ftellen, om eenen geest van begeerelijkheid en van wreedheid in onze Regeerders en medeonderdaanen te verwekken, tot dit einde, dat door eene gewapende magt, de vreedzaamc inwooners van geheele dorpen mogten gefchaakt worden — dat in onze gerichtshoven, onfchuldige menschen, ten voordeele der rechters, mogten fchuldig verklaard worden — dat bijzondere perfoonen elk dien zij konden, en dien zij verkoopbaar oordeelden, mogten opliten — dat, door alle deeze fchandelijke middelen, de fchepen, bij de wederkoomst van elk jaargetijde, met veertigduizend Britten mogten bevracht worden — en eindelijk, dat alle, die hunne jammerlijke gevangenis binnen fcheepsboord overleefden, op de eerfte plaats daar men menschen verkoopt, ter markt

mog-

mogten gebragt worden, aldaar op de wanvoegelijkste wijze openlijk te koop gesteld, als zoo-veele beesten door de koopers betast en onderzocht worden — en, met hun nog ongebooren kroost, van geslacht tot geslacht, aan de verachtelijkste en wreedste slaavernij worden overgegeeven; en dit alles — waarom? — Laat hier de menschlijkheid bloezen! laat de meédoogendheid weenen! laat de rechtvaardigheid met afgrijzen en verontwaardiging vervuld worden! Maar laat nooit een Brit vergeeten, dat dit eene schilderij in het kleine is, van hunne eigen handelwijze omtrent de Afrikaanen!

Nog eens. Indien het gedrag onzer kooplieden in menschen wettig en geoorloofd ware, dan zouden noch de grondregels der Zedenkunde, noch die van den Godsdienst, hun in den weg kunnen staan, om eveneens de onschuldige inwooneren van Holland, Frankrijk, of van eenige andere nabuurige Naatsij, tot slaaven te koopen en te verkoopen. Want daar het onmogelijk is, te bewijzen, dat de natuurlijke rechten der menschlijkheid niet even heilig zijn in Afrika, als in Europa; zoo zou de gierigheid haare wreede en bloeddorstige handen met het zelfde recht moogen staan aan den Hollander of Franschman, als aan den zwartkleurigen Afrikaan. Er is ook geene de minste reden om
te

te denken, dat, alle dingen gelijk staande, de blanke huid van eenen Europeer hem eenige meerdere bescherming zou opleveren tegen geweldige aanranding, dan de zwarte huid aan eenen Neger verschaft. Neen; indien de handelaar in *menschen*, in beide gevallen, dezelfde gelegenheid hadde om zijne wreede gierigheid te voldoen; indien hij in beide even zeker ware van straffeloosheid, en even min blootgesteld aan billijke verachting en afgrijzen — dezelfde vermaading van alle recht en orde, en het zelfde beginsel van snoode gierigheid, zouden eene gelijke uitwerking hebben ten aanzien van de personen van nabuurige Europeers, als van die der ongelukkige Afrikaanen. — Hij, die van bedrijf een slaavenkoopster is; wiens beezigheid is, zijne medemenschen, zonder acht te slaan op hunne schuld of onschuld, te koopen en te verkoopen; die van dien handel eene reeks van jaaren zijn werk maakte; die daar aan gewend en er in verhard is, zoo dat hij zijnen onrechtvaardigen handel, zonder schaamte of berouw, voordzet, in 't aanzien van de zon — zulk een kan niet worden aangemerkt als door eenig beginsel van godsdienst of deugd weêrhouden, alchoon hij nooit ondernam, om tot de West Indische slaavernij een' eenigen zijner vreedzame nabuuren in *dit* Land te koopen. Neen;
lie-

lieten de wetten en gewoonten des Lands het toe, gelijk in voorige tijden (q) — hij zou geen meerder zwaarigheid maaken om het mensch-

(q) *Gelijk in voorige tijden.* Met betrekking tot dit stuk, schrijft Dr. HENRY: „ De slaaven bleven nog een voornaam artikel, zoo in den binnen- als buitenlandschen koophandel van Brittanje. „ Wanneer een landgoed van den eenen eigenaar aan den anderen werd overgedraagen, dan werden alle de lijfeigenen of slaaven, tot dat landgoed behoorende, ten zelfden tijde en door dezelfde handeling overgebracht. Wanneer iemand meer kinderen had, dan hij konde onderhouden, of meerder huis slaaven, dan hij behoefde of verkoos, dan verkocht hij die aan eenen koopman, die over dezelve beschikte, binnen of buiten 'slands, zoo als hem voordeeligst toefcheen. *Het was eene gemeene onduidelg der Engelschen, (zegt GIRALDUS Cambrensis) dat zij, tot armoede vervallen zijnde, in stede van dezelve geduldig te draagen, hunne eigen kinderen verkochten.* Veelen van die ongelukkige schepselen werden naar Ierland gevoerd, en zonder twijfel ook naar andere landen, en aldaar verkocht. — Eene strenge wet werd er tegen dien barbaarschen handel gemaakt, in eene groote Raadsvergadering, gehouden in St. Pieters Kerk, Westminster, ten jaare MCII. *Niemand zal in het toekomstige zich onderwinden tot het drijven van den snooden handel, van menschen op de markten als redenlooze beesten te verkoopen, het welk tot hier toe een gemeen gebruik in Engeland is geweest.* — Doch deeze wet maakte geen einde aan den handel in slaaven. Want in de groote Vergadering, gehouden te Armah, in het jaar MCLXXI. stemde de gantsche Geestlijkheid van Ierland, na lang geraadpleegd te hebben over

schensteelen in Engeland aantemoedigen, dan in Afrika, en even vaardig zijn, om eenen inboereling van zijn eigen kerspel te koopen, als de inwooneren van een afgelegen gewest. — Het blijkt derhalven ten klaarsten, Dat de Europeische handel in menschen, en de slaavernij, daar aan verknocht, op grond der Joodsche wet volstrekt onverdeedigbaar zijn. — Gaan wij nu over, om te bewijzen,

TEN VIERTEN, *Dat de Menschenhandel der Europeers, en de slaavernij welke daar van het gevolg is, volstrekt inloopt tegen de voorschriften van Jesus Christus, en tegen den ganschen inhoud zijner leer.*

Tegen de VOORSCHRIFTEN van Jesus Christus. Bij voorbeeld: Hebt uwe vijanden lief. Doet

„ de oorzaak der rampen, waar mede zij, door den
 „ inval der Engelschen, gedreigd werden, eindelijk
 „ overeen. Dat het groote oordeel hun was over-
 „ koomen, door het Godlijk ongenoegen over de
 „ zonden des volks; inzonderheid omdat zij zulk
 „ een groot getal Engelsche slaaven van kooplieden,
 „ zeefchuimers, en roovers gekocht hadden, en de-
 „ zelfven nog in slaavernij hielden. Zij beslooten
 „ derhalven eene wet te maaken, *Dat alle de En-
 „ gelsche slaaven in het gansche eiland van Ierland,
 „ aanstonds zouden ontslaagen, en in hunnen voori-
 „ gen staat van vrijheid hersteld worden.*” *History
 of England, Vol. VI. pag 267, 268, 269. Octavo
 Edit.*

Doet wel den geenen die u haaten. Maar is niet het gansche stelsel tegen welk ik pleit, geheel strijdig en volstrekt onbestaanbaar met den geest dier Godlijke lesfen? Eischte onze dierbaare Heiland eene oprechte welwillendheid en daadlijke liefdebetooning jegens onze vijanden; dan kan Hij voorzeker zich niet voldaan houden met een' minderen trap van liefde en weldaaidigheid, omtrent de geenen die onze vijanden *niet* zijn — die nimmer ons eenig kwaad deden; die het nooit in hunne magt hadden ons te beledigen; en die welligt nooit van ons gehoord hebben. *Zulke* menschen te behandelen als of zij ons in onze dierbaarste belangen zeer grootlijks benadeeld hadden, en als of zij onze onverzoenelijke vijanden waren, moet volstrekt aanloopen tegen den Godlijken eisch in deeze voorschriften, en tegen alle denkbeelden van zedelijke verpligting. Dusdanig is nogthans de Negerhandel en deszelfs gevolgen, dat de hoogste trap van duivelsche boosheid, welke ooit in het hart van eenig mensch tegen zijnen bittersten vijand huisvestte, hem bezwaarlijk in dit leven eene grootere maate van opeengestapelde jammeren zou kunnen uitdenken of toewenschen, dan die, waar onder veele duizenden onschuldige, gevangen, en mishandelde Afrikaanen zugten.

Alle dingen die gij wilt dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook alzoo; dit is eene andere les van den Zaligmaaker. — Dit hoogst billijk en veelbevattend gebod verplicht ons, ijder mensch zoo te behandelen, als wij redelijker wijze zouden wenschen door hun behandeld te worden, indien de gevallen omgekeerd waren. Het merkt ijder mensch aan ALS mensch, en wil dat hij als zoodaanig behandeld worde. Het beschouwt elk mensch, als bezittende vermogens, gewaarwordingen, en rechten, aan zijne foort bijzonder eigen; en het verbiedt, die vermogens te beledigen, door verlaaging — die gewaarwordingen te kwellen, door onverdiende smert — en die rechten te schenden, door onrechtvaardigheid. Maar is niet de heillooze *Menschenhandel*, en de verfoeijelijke gevolgen die er aan verknocht zijn, eene openbaare vertrapping van dit allerheilzaamst gebod? Worden niet door dien onmenschlijken Handel, en door de wreede slaavernij die er op volgt, eene groote meenigte menschlijke schefselen zoo behandeld, als of zij geen deel hadden aan de vermogens, de gewaarwordingen, en de rechten van den mensch? als of zij flegts *redenlooze beesten* waren, gefchaapen om gevangen, verkocht, tot slaaven gemaakt, en vermoord te worden? Hij, derhalven, die bestaan durft zulk een gedrag

drag te verdedigen, verdient billijk, volgens zijne *eigen* grondbeginfelen, gestoolen, gekocht, en verkocht te worden, tot eenen gelijken staat van slaavernij; want dezelfde redenen, welken bewijzen dat *één* onschuldig mensch een onschendbaar recht heeft tot persooneele vrijheid, bewijzen het zelfde ten aanzien van *alle* onschuldige menschen.

Alle dingen die gij wilt dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook alzoo. Dit bevel van den grooten Heiland, heeft men meenigwerf DEN GULDEN REGEL genoemd. Het prijst zich der reden en het gewisse van elk mensch aan, als volmaakt wijs en goed. IJder een beroept er zich op, als ten hoogsten waardig in acht genomen te worden, wanneer hij zich door zijnen evenmensch in zijne rechten verkort ziet. Men moct zelfs de Negerkoopers of Slaavenhouders niet aanmerken als ongevoelig van de voortreffelijkheid dier zedenles, wanneer het hunne eigen perfoonen, of huisgezinnen, of belangen geldt. Want wie is er, onder alle de Handelaars in menschen, en onder alle de Slaavenhouders, die oordeelen zoude dat hem recht geschiedde, indien hij, na door den een' of anderen booswicht geschaakt te zijn, zijn gebeente en zenuwen, zijne ingewanden en zijn bloed, te koop zag veilen, en daadlijk door iemand, die zijne bee-

zigheid maakte van *handel te drijven in de personen van menschen* (r), zag koopen? Zou hij niet in verontwaardiging en woede ontvonken? Zou hij niet een' oogenblikken dood verkiezen, boven een leven in flaavernij, indien een besef van eeuwige rampzaligheid hem niet terug hield? Ja, zou zijne verontwaardiging en woede niet ten hoogsten toppunt rijzen, indien zijne geliefde wederhelft en zijne dierbaare kinderen in den zelfden toestand waren — op het punt, om alle, voor altoos, van elkanderen gescheiden te worden? Het enkel denkbeeld van zulk een akelig lot, jaagt eene kille ijzing door de leden! En echter, zoo eenig mensch op aarde verdient zoodaanig eene behandeling te ondergaan, het is die *geen, die zijn werk maakte van zijne onschuldige medemenschen te koopen en in flaavernij te brengen.*

Beschouwen wij voords, hoe weinig die *snoodde Handel* strookt *met de leer van Christus.* — Die leer wordt genoemd, *het Evangelij*, of *blijde boodschap*, bij uitneemendheid. Ja, mijne Broeders, het is eene blijde tijding van vergiffenis, van vrede, en van eeuwig leven, door *Jefus Christus*, aan verloorengaannde zondaaren.

Het

(r) Ezech. XXVII: 13.

Het Evangelij is de leer van het Godlijk welbehagen in den mensch — van barmhartigheid omtrent den ellendigen, en van genade aan den onwaardigen. Het openbaart den Heer Jefus Christus, *als in de weerd gekoomen om zondaaren zal g te maaken.* Het gaat alleen de zulken aan, die rechtvaardiglijk door Gods Wet veroordeeld zijn, en verdienen eeuwig ontkoomen. In dit genaderijk Evangelij spreekt de Godlijke Verlosfer tot Jooden en Heidenen, Europeers en Afrikaanen, zonder eenig onderscheid; en zijne zielinneemende taal is: *Wendt u naar mij toe, en wordt behouden, alle gij einden der aarde. — Koomt herwaards tot mij, alle die vermoeid en belast zijt, en ik zal u ruste geeven. — Die tot mij koomt, zal ik geenszins uitwerpen.* Zoodaanig is de weldaadige inhoud en het goedertieren oogmerk van de leer onzes Zaligmaakers! Dienvolgens moet derzelver eigenaartige strekking zijn, om liefde tot God en liefde tot de menschen voortbrengen en aantekweken. Doch niets kan meer strijdig zijn tegen die godvruchtige en weldaadige gemoedsgezindheid, dan onze onschuldige medemenschen te koopen, te verkoopen, en tot slaaven te maaken. Want die handel en deeze slaavernij hebben haaren oorsprong uit de snoodste gierigheid; zij worden voortgezet door onrechtvaardig-

digheid en wreedheid; en eindigen in de ellende en den ontijdigen dood van duizenden, die even gelijk recht tot vrijheid en geluk hebben als wij.

Indien gij, mijne Broeders, het karakter van den *Staavenhandelaar* oplettend gadeslaat, zal het blijken, zoo ik denke, de volgende bezonderheden in zich te hebben: Hij is van ambagt een kooper en verkooper van mannen, vrouwen, en kinderen. Indien zelf geen menschensteeler, moedigt hij voor het minst dat snood bedrijf aan, beloont het, en verblijdt er zich in; want zonder het zelve, zou zijn handel draa te niet loopen. In plaats van zich te verheugen in het huislijk geluk van andere menschen in 't algemeen, maakt hij er zijn werk van, om de naaste en dierbaarste bloedverwanten gewelddadig van elkanderen af te scheiden; want de banden des huwelijks, die van ouders en kinderen, en van broeders en zusters, worden door hem, zonder het minste mededoogen, van een gescheurd. Zoo verre is hij van ontferming met weduwen en weezen, in hunne verdrukking, dat hij, door heillooze winzugt aangedreeven, eene meenigte bedrukte weduwen en weezen maakt. Zoodaanig is de aart van zijn bedrijf, dat het zelve niet voorspoedig gaan kan, zonder dat zijne medemenschen beroofd worden

van

van hunne heiligste rechten; want, een groot aantal te onzetten van hunne natuurlijke vrijheid, van hun genoegen en tevredenheid, van hunne gezellige verkeering, van hun ligchaamlijk gemak en welvaart, en van hunne geringe bezitting, behoort wezenlijk tot de blijdschap van zijne winst. Zijn beroep, als een' man van bezigheid, is, slagtoffers te beschikken voor de laagste slaavernij, voor het nijpendst gebrek, voor grillige wreedheid, voor ijselijke wanhoop, en voor een' geweldigen dood, in deszelfs onderscheiden gedaanten. Zijn handel, en bijgevolg zijne winsten, moeten ophouden, ten zij hij voordgaat met het vermeenigvuldigen der menschlijke jammeren. Hij mag zich een *Christen* noemen, of een leerling van Hem, die alomme waar Hij kwam goed deed; doch die beminnelijke naam wordt geschandvlekt door zijnen handel in menschen — want deeze past veel eer eenen wilden of afgodendienaar, dan eenen Christen. Het is mogelijk, dat hij in zijn huisgezin, en in de nabuurschap waar hij woont, door menschlievende daaden lof verdiene; maar, aangemerkt als een *Handelaar in MENSCHEN*, verklaart hij den oorlog aan de waardigheid van zijn eigen geslacht; hij schendt de wetten zijnes Maakers; en houdt een gedrag, welk hem billijk ten voorwerp stelt van het uiterste afgrijzen. —

zen. — Zoo fnood en misdaadig is de Slaavenhandel en de Slaavernij, van welke wij fpreeken, dat, indien dezelve maar weinig jaaren geleeden onder de Britten ingevoerd, en flegts door vijf of zes kooplieden en planters geoeffend ware; het gedrag der geenen die daar in deel hadden, algemeen verfoeid zoude geworden zijn — zij zouden openlijk als eerlooze fchepfelen ten toon gefield, en alle vriendschap en verkeering met hun, zou door alle braave lieden zorgvuldig gemijd zijn geworden. — Ja, indien de MENSCHEN-handel, de flaavernij welke er op volgt, en de vloekwaardige fnoodheid van beiden, zoo kortlings ware opgekoomen, door zoo weinigen gedreeven ware, en de fchreeuwende ongerechtigheden die er mede verzeld gaan, zoo naakt voor elks oogen waren opengelegd, als thands gefchied is; er is reden om te denken, dat verfcheiden artijkelen van koophandel, door het zweet, de zugten, en traanen der arme Negers ons verfchaft, bij de Britten zouden befchouwd zijn geworden als geverwd met menfchenbloed. Zeide eens de Man naar Gods hart, bij zekere gelegenheid: *Zou ik drinken het bloed der mannen, die heenen gegaan zijn met perijkel hunnes levens (s)*! het is waarfchijne-

(s) 2 Sam. XXIII: 15—17.

nelijk, dat het grootste en beste deel onzer landgenooten, met opzicht tot zekere West Indische voordbrengfelen zouden gezegd hebben: *Zijn deezen niet het BLOED van onschuldige menschen, die gestolen, gekocht, en verkocht zijn, en met welken men handelt als met beesten?* Wij behooren nogthans te gedenken, dat een faamstel van ongerechtigheid niet gewettigd wordt door deszelfs ouderdom, noch door de meenigte der geenen die er deel in hebben. — Zeer duidelijk blijkt derhalven, dat de Handel, en de Slaavernij, van welken wij spreken, vlak strijdig zijn tegen de voorschriften van Christus, en tegen den ganschen inhoud en het oogmerk zijner leer; zoo als breeder zou kunnen getoond worden, indien de tijd zulks toeliet.

Gelijk onze Engelsche zeehavens, Liverpool en Bristol, hedendaags tot haare schande vermaard zijn, van wegen haaren koophandel in menschen en derzelver rechten; zoo waren Tyrus en Sidon, in de eeuwen der vroegste oudheid, desgelijks berucht. Dan laat ons hooren, wat Jehovah tot de onmenselijke hoewel rijke kooplieden dier oude steden sprak. Dus luidt het Godlijk verwijt, en de geduchte bedreiging: *Wat hebt gij met mij te doen, gij Tyrus en Sidon, en alle grenzen van Palestina? Zoudt gij mij eene vergelding wedergeeven? Maar zoo gij mij wilt ver-*

vergelden; ligtlijk, haastlijk, zal ik uwe vergelding op uwen kop wederbrengen — omdat gij de kinderen van Juda en de kinderen van Jerusaleem VERKOCHT hebt aan de kinderen der Grieken, opdat gij ze verre van hunne landpaalen mogt brengen. Ziet, ik zal ze opwekken, uit de plaats, waar heenen gij ze hebt verkocht; en ik zal uwe vergelding wederbrengen op uwen kop. En ik zal uwe zoonen en uwe dochteren VERKOOPEN in de hand der kinderen van Juda, die ze verkoopen zullen aan die van Scheba, aan een verre gelegen volk; want de HEEER heeft het gesproken (t). Zoodaanig was het raadsbesluit van Jehovah, tegen Tyrus en Sidon, het Liverpool en Bristol der vroegere eeuwen!

Misfchien zal iemand mij tegenwerpen: „De „perfooneele slaavernij, offchoon door de wetten van Griekenland en Rome begunstigd, „en schoon veel in gebruik, ten tijde der „Apostelen, wordt nergens in het Nieuwe Testament uitdrukkelijk afgekeurd; wat meer is, „de Christen slaaven worden vermaand, tot „stille onderwerping aan hunne heeren. — Hier op zou men kunnen antwoorden: Even

ZOO

(t) Joel III: 4—8. Vergel. Ezech. XXVII. Openb. XVIII: 10—13.

zoo weinig wordt het bloeddorstig *Despotismus* van NERO uitdrukkelijk afgekeurd; maar de leerlingen van Christus worden vermaand, om vreedzaam onder zijne heerschappij te leeven. De oude spelen der kampvechters, door de Romeinsche wetten goedgekeurd, waren ten uitersten bloedig en godloos; echter worden ze nergens door de Apostelen uitdrukkelijk veroordeeld. Onnoemelijk zijn de foorten van oneerlijkheid en dieverij, welken onder ons in zwang gaan, en welligt bij het volk in die tijden ook plaats hadden; doch men vindt die alle niet uitdrukkelijk in het Nieuwe Testament verboden. Dan, daar alle die dingen eene schending van onze zedelijke verpligting in zich behelzen; en daar ze alle onbetaalbaar zijn met onze verschuldigde zorg voor het geluk van onzen evenmensch — zoo is het genoeg, dat ze door algemeene zedelijke grondbeginselen, en door het gebieden van een tegengesteld gedrag, ingewikkeld en sterk verboden zijn. Ijder mensch van gezond verstand, wiens geest niet door eigenbelang gezwenkt wordt, zal ligtlijk uit de algemeene grondregelen, geboden, en verboden van het Christendom, afleiden, dat een onschuldig mensch te steelen of opteligen, de snoodste dieverij is — dat men, door zulk een gestoolen mensch te koopen, de diefte goedkeurt en recht-

rechtvaardigt — en dat men, hem daadlijk in slaavernij brengende, die schandelijke bedrijven wettigt, door de laatste hand te leggen aan het werk der onrechtvaardigheid. — Daar beneven; aangezien het uitdrukkelijk verbieden der slaavernij, welligt eenen meer geweldigen tegenstand aan de zaak des Christendoms zoude verwekt hebben, dan iets anders waar mede het te worstelen had, zoo eischte zulks noch de Leer van Christus, noch de geestlijke aart van zijn Koninkrijk. Vond het genaderijk Evangelij menschen in eenen staat van slaavernij, het zij burgerlijke of perfooneele; het ontlastte hunne gewetens, en streelde hunne harten, maar het maakte geene verandering ten aanzien van die slaavernij. De onderdaan van eenen wreeden Dwingeland, bleef een onderdaan; en de slaaf van een' bezonderen meester, bleef een slaaf — ten zij de Dwingeland en de meester hunnen pligt leerden kennen, en gezind werden om aan denzelfen te voldoen.

Hebbende dus mijn stuk afgehandeld, volgens het ontwerp welk ik mij had voorgesteld, zal ik thands besluiten met eenige Aanmerkingen, tot herinnering van onzen pligt.

Daar wij belijden navolgers van Christus, en vrienden des menschedoms te zijn, zoo wilde ik u, mijne Broeders, vermaanen, om veel en ernstig

tig te bidden om de tusfchenkoomst der Godlijke Voorzienigheid, ter affchaffing van den verfoeijelijken koophandel in menschen. Dat het onze onlosmaakelijke pligt is, te bidden om de uitbreiding van Jesus zichtbaar Koningrijk onder de menschen, is klaar; dat de verachte Afrikaanen natuurlijk niet minder geschikt zijn om geestlijke onderdaanen van Christus te worden, dan wij, daar aan kan men niet twifelen; en dat de Slaavenhandel thands een onoverkoomelijke hinderpaal is, tegen de uitbreiding van het Christendom onder hen, lijdt geen bedenking. Ja, het is een onoverwinbaare slagboom tegen den voordgang der beschaaving onder dat volk, en tegen eenen eerlijken koophandel met hun. IJver voor de eer van Christus, en liefde tot onze medemenschen, moeten ons derhalven aanzetten, om vuurig te bidden, dat het grouwzaam beletfel wechgenoomen, en Christus onder hen verheerlijkt mooge worden. — Wij moeten niet alleenlijk bidden, dat God den heilloozen handel in menschen op de kusten van Afrika vernietige; maar ook, om de trapsgewijze slaaking der onderdrukte Negers in de West Indische Eilanden — dat de slaavernij van onschuldige menschen geheel mooge ophouden, en wechzinken onder de verfoeijing van gansch Europa. Want wat moeten de verslaafde Afrika-

kaa-

kaanen in die Eilanden denken van de Christenen, van het Christendom, en van Christus, onder den dwang hunner onderdrukkers?

Wederom. Laat uwe vuurige en aanhoudende gebeden *gepaard gaan met bedachtzame, vredelievende, en standvastige poogingen, tot het bewerken der geheele afschaffing van dien misdadigen Handel, en van de Slaavernij, welke daar van het gevolg is.* Dit wordt ons kennelijk geboden door die wet des Heeren: *Gij zult uwen naasten liefhebben als uzelfen.* Een Godlijk voorschrift, welk van ons eischt, aan anderen te doen, zoo als wij wenschen zouden dat ons gedaan wierd, indien wij in hunnen stand, en zij in den onzen waren. — Onder het overdenken van ~~dezen~~ ~~tak~~ ~~onzer~~ zedelijke verpligting, met opzicht tot de zaak waar van wij thands handelen, was ik somtijds gevoelig getroffen, door het volgend onderstelde geval. Ik verbeeldde mij, dat ik zelf, mijn huisgezin, en mijne waardste vrienden, nevens veele duizenden mijner landgenooten, waren opgeligt, gekocht, en verkocht tot eenen staat van wreede slaavernij. Ik verbeeldde mij, dat de inwoners van mijn geboorteland in het algemeen, de nauwkeurigste en zekerste berichten verkreegen hadden, hoe onrechtvaardig wij gevangen, naar een vreemd

vreemd land gevoerd; en aldaar tot slaaven gemaakt waren. Al verder verbeeldde ik mij, dat maar zeer weinigen onder de Britten, eenig medelijden met ons hadden; dat flegts hier en daar één, in zijne gebeden aan ons dacht, of eenige pogingen aanwendde, om of onze rampen te verligten, of te voorkoomen dat veele duizenden even onschuldige menfchen, jaar op jaar, in dezelfde ellenden gebragt wierden. Ik ftelde vast, dat ik, in zulk eenen toestand, de Britten zoude befchouwen, als ten eenemaal ongevoelig voor de eer van hun naatfionaal karakter, onverschillig omtrent de heiligfte rechten van den mensch, en ontbloot van alle aandoeningen der befchaafde menfchheid. Ja, ik verbeeldde mij, dat ik, in vlaagen van hevige fmert, hun onbarmhertig bestaan met verontwaardiging zoude befchouwen — hen zoude aanmerken, als verflaafd aan het gewin der onderdrukking — als de maat hunner naatfionale ongerechtigheden ophoepende — en als rijp voor Gods geduchte wraak.

Aan den anderen kant, onderftelde ik, dat alle die duizenden van Negers, in onze West Indifche Eilanden, die zwoegen onder de wreede flaavernij, den waaren God kenden, en bewust waren van de gebeden van duizenden hier te lande, om eene fpoedige affchaffing van den ijsfelijken Slaavenhandel op de kusten van Afrika, en eene geheele, doch *traps-*

wijze vernietiging der Slaavernij, in onze Suiker-eilanden. Ik verbeeldde mij alsdan de erkentenis, waar meê de harten dier Negers jegens hunne meêdoogende vrienden vervuld zouden zijn — de tienduizendmaal tienduizend gebeden, welken zij tot den Vader van alle barmhartigheid zouden opzenden, dat de zaak der rechtvaardigheid en menschenliefde, welke hunne vrienden zoo zeer ter harten namen, eens mogt zeegepraalen — en hoe zij onophoudelijk, uit het binnenste van hun hart, de perfoonen, de huisgezinnen, en alle de wettige onderneemingen van deeze, hun heil zoekende, menschenvrienden zouden zegenen.

Op mijn gemoed hebben deeze gedachten somtijds een' sterken indruk gemaakt, en mijne overweegingen bepaald tot de natuurlijke rechten der onderdrukte Afrikaanen. Want schoon zij den waaren God niet kennen, en onbewust zijn van onze wenschen en poogingen om hen gelukkig te maaken; zij zijn nogthans *menschen*, zij zijn *broeders* en leden van het menschlijk geslacht — volgens de taal des Apostels: *God heeft uit ééne bloede het gansch geslacht der menschen gemaakt (u)*. Weinigen onder hen, 't is waar, kunnen acht slaan op het geen door ons, ter verbetering van hunnen staat, wordt aangewend, of voor ons

bid-

(u) [Hand. XVII: 26.]

bidden; maar zij zijn niet te min gepaste voorwerpen onzer welwillendheid — ja zij verdienen even daarom een' grooter trap van medelijden.

Daar wij thands voorneemens zijn, eene insaaming te doen, ter bevoordering van het algemeen oogmerk der loflijke *Maatschappij*, welke finds eenige jaaren in deeze Hoofdstad aanwezig is, tot het bewerken der *Afschaffing van den Slaavenhandel*; wilde ik u ernstig vermaanen, om door eene milde toelage haare poogingen te ondersteunen. De leden dier weldaadige Maatschappij hebben zich zeer loflijk gekweeten. Zij verdienen den bijstand en de erkentenis van elken vriend van rechtvaardigheid en menschenliefde. Laat ons derhalven trachten, hunne handen te sterken, en de rechtvaardige zaak voor welke zij zich vereenigd hebben, te bevoorderen; niet twijfelende, of de wijsheid, de billijkheid, en weldaadigheid der Britsche Wetgeving, zal eerlang zich openbaaren, in de geheele afschaffing van den Engelschen Koophandel in menschen, en in het beschikken van eene trapswijze vrijlaating der Negerflaaven in onze West Indische Eilanden.

Om te besluiten. Mijne Broeders, gelijk elk onbaatzugtig mensch, die eenigermaate onderrecht is van de zaak waar over wij handelen, en dezelve met bedaardheid overweegt, niet nalaaten kan, den Slaavenhandel en de Slaavernij hartlijk te ver-

foeien; zoo is elk, door Godlijk gezag, en door de schuldige zorg voor zijne eeuwige belangen, verplicht, te waaken tegen alle verdorvenheden inwendig, en tegen alle verzoekingē van buiten, welken hem eenen slaaf der zonde zouden maaken. Het is toch zeer mogelijk, dat iemand billijk, weldaadig, en menschlievend zij jegens zijne natuurgenooten, terwijl hij een vijand van God is, en een onderdaan van Satans heerschappij. Het zou onvergelykelyk beter voor ons zijn, gekocht en verkocht te worden als beesten, om slaaven te zijn in de West Indien, indien tevens de liefde van God in onze harten uitgestort was, en wij de vrijheid der gerechtigheid mogten bezitten — dan alle de vrijheden van Britsche onderdaanen te genieten, terwijl wij verslaafd bleeven aan de zonde en den Satan. Want, hoedaanig ook onze stand mooge weezen ten aanzien van weerdlijke dienstbaarheid; indien wij slegts vrede in ons geweten hebben, door het verzoenend Bloed van Christus, en vrijheid van de magt der verdorvenheid, door wederbaarende Genade — dan zijn we vrijgelatēnen des Heeren, en erfgenaamen van eeuwige heerlijkheid.

P R O E V E
O V E R H E T
K O N I N G R I J K
V A N
C H R I S T U S,
D O O R
A B R A H A M B O O T H,

Dienaar van het Evangelij binnen LONDEN.

Uit het Engelsch vertaald.

D O O R
M A R I N U S V A N W E R K H O V E N.

Is mede te bekomen bij den Drukker deezes, en alom bij de Boekhandelaars in de Nederlandsche Steden. Dit stukje, op hetzelfde Formaat, in gr. Octavo, als 's Mans overige stichtlijke en zuiver Evangelische Schriften, gedrukt, zal van het godsdienstig deel onzer Landgenooten met geen minder graagte en vrucht gezocht en geleezen worden, dan die; te meer, daar de Leer van CHRISTUS *Koninkrijk*, van deszelfs aart en wetten, van deszelfs goederen en voorrechten, van het grootste gewigt is, en echter maar zeer zelden opzetlijk behandeld wordt.

D 3

Na

Na eene *Inleiding*, en korte *Opening* van JOH XVIII: 36a. bevat de EERSTE AFDEELING acht voornaame *Eigenschappen en Kenmerken* van CHRISTUS Koningrijk. De Eerw. BOOTH toont, dat de Evangelij Kerk een Koningrijk is, dat niet is van deeze Waereld:

1.

TEN AANZIEN VAN ZIJNEN OORSPRONG.

2.

VAN DE ONDERWERPEN ZIJNER RECHTMAATIGE REGEERING.

3.

VAN DE MIDDELEN TOT DESZELFS OPRICHTING EN UITBREIDING.

4.

VAN ZIJNE WETTEN.

5.

VAN UITWENDIGEN LUISTER.

6.

VAN ZIJNE VOORRECHTEN, RIJKDOMMEN EN EER.

7.

VAN ZIJNE UITGEBREIDHEID EN DUURING; EN

8.

OM DAT DE EVANGELIJ-KERK HET KONINGRIJK DER HEMELN GENOEMD WORDT.

De TWEEDE en LAATSTE AFDEELING leert de ECHTE GEVOLGEN DEEZER EIGENSCHAPPEN VAN CHRISTUS KONINGRIJK.

De uitvoering deezer belangrijke stoffen is, gelijk die der overige Schriften van deezen waardigen man, ongemeen duidlijk, overtuigend en zeer evangelisch.

De

De DERDE DRUK van het ongemeen sichtig
lijk en leerzaam Werk, genaamd:

D E
V E R L O O C H E N I N G
V A N
E I G E N - G E R E C H T I G H E I D
volstrekt noodig ter betrachtung van
E V A N G E L I S C H E
D E U G D.
I N E E N E V E R H A N D E L I N G
O V E R G A L A T E N I I : 19.

W A A R A C H T E R G E V O R G D I S ,
D E S C H R I S T E N S
Z E E G E P R A A L

O V E R
D O O D E N G R A F ,
O F L E E R R E D E O V E R
I K O R I N T H E N X V : 55—57.

D O O R
A B R A H A M B O O T H ,
Dienaar van 't Evangelij binnen LONDEN.
Uit het Engelsch vertaald ,

D O O R
M A R I N U S V A N W E R K H O V E N .
In groot Octavo.

Is mede bij den Drukker deezes, en alom in de Neder-
landsche Steden bij de Boekhandelaars te bekomen. — De
gansch bijzondere graagte, waarmede dit voortreflijk Werk reeds
ontvangen is, en nog steeds ontvangen wordt, is alreede een
gunstig vooroordeel voor deszelfs innerlijke waardij. Ook is het
waar, dat hetzelfde niet genoeg kan aangepreezen en gelezen wor-
den. Voor allen, die den Wel Eerw. en godvruchtigen A. BOOTH,
uit zijn slichlijk Werk: *De Heerschappij der Genade*, met vrucht
en

en zegen kennen, is zijn naam, en de verzekering, dat het volkomen daar aan beantwoordt, en de zuivere Evangelische geest daarin heerscht, aanbeveling genoeg. — Het bestaat, gelijk boven uit den Tittel blijkt, uit twee bijzondere Stukjes. De stofte, zoo in het eene als in het andere verhandeld, is van het grootste aanbelang. En de uitvoering is zoo onvoorbeeldig klaar, overtuigend, uitlokkend en zuiver Evangelisch, als de overige Schriften van dien waardigen Man allen zijn.

I. Het eerste stukje is eene uitvoerige Verhandeling over *Gal. II: 19. Ik ben door de Wet der Wet gestorven, opdat ik Gode leeyen zoude.* Des godvruchtigen Leeraars groote oogmerk in dezelve is, te toonen, dat, terwijl schuldige zondaars, aan den eenen kant, hunne geheele behoudenis aan Gods vrije Genade en de algenoegzaame Gerechtigheid van Christus, enkel en alleen, toe te schrijven hebben; zij, aan den anderen kant, de volstrekte noodzaaklijkheid der betrachtning van Evangelische Deugd niet uit het oog moeten verliezen. — Na eene zaaklijke Inleiding, welke een uitnemend licht over den geheelen Brief aan de *Galatiërs* verspreidt, en waarin zijn Eerw. den staat des verschils tuschen Paulus en de Joodschgezinde Christenen juist bepaakt, ontvouwt de Heer BOUTH, in zeven Afdeelingen, de volgende zeer gewigtige onderwerpen allerinnemendst: I. *Welke Wet het is, naar welke de Apostel gestorven was.* II. *Onherbooren zondaars zijn der Wet leevende, aangemerkt als een Verbond.* III. *De geloovigen zijn der Wet gestorven, aangemerkt als een Verbond.* IV. *De Wet beschouwd, als den geloovigen gestorven.* V. *De geloovigen zijn der Wet gestorven, opdat zij Gode leeyen zouden.* VI. *Men moet der Wet, als een Verbond, gestorven zijn, alvorens men Gode leeyen kan, in eene heilige, en Hem welbehaagende Gehoorzaamheid.* En VII. *De Wet beschouwd als een Regel van der geloovigen gedrag.*

II. Het tweede Stukje behelst eene uitmuntende Leerrede, ter nagedachtenis eener zaliggestorvene jonge Dochter, ANNA WILLIAMS, over *1 Kor. XV: 55-57.* Om des Christens Zegepraal over Dood en Graf duidlijk en krachtig voor te stellen, ontvouwt de Evangelij-Leeraar, volgens aanleiding van den Tekst, 1. De magtige vijanden en kwaaden, van welken de waare Christen verlost is, of eenmaal geheel verlost zal worden. 2. Het middel, waar door hij die verlossing verkrijgt: *God geeft de overwinning door onzen Heere Jhesus Christus.* 3. Zijne zegepraal over zijne overwonnen vijanden. En 4. Zijne dankbaarheid aan God, voor die groote weldaad. Deeze bijzonderheden, zaaklijk en sichtlich, open gelegd hebbende, toont de Eerw. BOUTH, hoe afkeerig anders ook van de gewoonte van veelen, om bloemen op de graven der Gestorvenen te strooijen, dat de oneindige Genade al de hoop en blijdschap der Overledene in leven en sterven geweest was. Voorts merkt hij tot leering aan: — dat de dienst van Jhesus iets wezenlijks, iets Godlijks is; en — dat een gevoel onzer onwaardigheid, met een blijmoedig vertrouwen op den Godlijken Verlosser, en eene hoop der zaligheid, zeer wel bestaan kan. Waarop nog volgen, gemoedelijke aanspraken aan de zulken — die in de lente hunner jaaren leven, — tot rijper leeftijd gekomen zijn, — of reeds aanmerkelijken ouderdom bereikt hebben. — Eindelijk is achter dit Stukje, om de zonderlingheid der zaak, nog gevoegd eene *Aanspraak bij de Begraavenis*; welke, gelijk al het overige, wegens haaren sichtiglijken, uitlokkenden en Evangelischen inhoud, ongemeen lezenswaardig is. — De prijs van dit Werkje is f 1: - en op schrijfpapier f 1:10:..

